

BEAUFORT 2018

Toegankelijk en **betekenisvol**

De provincie West-Vlaanderen doet haar best om de liefhebber van hedendaagse kunst te plezieren. In Brugge vindt de *Triënnale* plaats onder het thema *Liquid City – Vloeibare Stad*, Kortrijk pakt uit met *Play*, een stadsparcours voor actuele kunst, en er is het driejaarlijkse *Beaufort* in de kustgemeenten.

THEMA'S KOMEN BOVENDRIJVEN De vorige editie van *Beaufort* in 2015 mag dan wel interessante kunstenaars gebracht hebben, ze was minder publieksvriendelijk en voldeed niet geheel aan de oorspronkelijk bedoeling van deze manifestatie, en die is een groot publiek in contact brengen met de beeldende kunst van vandaag. Eén van de bezielers was Willy Vandebussche (1942-2013), toen nog conservator van het PMMK (nu MuZee) in Oostende. Met een behoorlijk budget wist hij internationale kunstenaars aan te trekken die in de diverse kuststeden hun werk op soms spectaculaire wijze

aan het publiek presenteerden. Twee voorbeelden: de figuren van Antony Gormley (°1950) op het strand van De Panne die bij vloed gedeeltelijk in zee verdwenen en de monumentale spin van Louise Bourgeois (1911-2010) boven het graf van James Ensor in Oostende.

De budgetten zijn wat verminderd en de provincies mogen zich, jammer genoeg, niet langer inzetten voor cultuur. Gelukkig is er nog het toeristische aspect van deze initiatieven en kunnen gelden vanuit dat perspectief worden gegenereerd.

Voor de uitgave van *Beaufort 2018* is een onafhankelijke curator aangesteld. Heidi Ballet (°1979) is een dame die al één en ander op haar palmares mag zetten. Ze is voor de jongste *Beaufort* uitgegaan van de idee dat de zee eigenlijk een plek is die niet echt beheersbaar is, maar dat de zee ook een middel is om ons te verbinden met de rest van de wereld. De kun-

Westelijke Stredam in Oostende: Stief DeSmet, *Monument for a Wullok*

© WESTTOER - JIMMY KETS

[rechts] Het Leopoldpark in Oostende: Guillaume Bijl, *Sorry*

© WESTTOER - JIMMY KETS

In de tuin van cc Scharpoord in Knokke-Heist: Leon Vrancken, *Fluid Axis*

© WESTTOER - JIMMY KETS

stenaars die ze heeft aangesproken, komen allen uit een land dat aan de zee grenst. Het zijn er achttien en hun werk is verdeeld over negen kustgemeenten, enkel Blankenberge wou niet meespelen.

Heidi Ballet: “*Beaufort 2018* heeft geen titel en had aanvankelijk ook geen thema. Er zijn in de loop van de voorbereidingen wel twee thema’s komen bovendrijven, namelijk monumenten en ecologie.”

“Monumenten worden geplaatst om iets te gedenken, maar de wereld is constant in verandering. In hoeverre is de boodschap van monumenten onderhevig aan de tijdsgeest en op welke manier doorstaan ze deze veranderende ideeën? Hoe geven monumenten betekenis aan een plek?”

Het zijn vragen waar attente wandelaars zeker mee geconfronteerd worden en waar beleidsvoerders over moeten nadenken. Kunstwerken in de openbare ruimte moeten van een hoog kwalitatief gehalte zijn en toch ook een breed publiek kunnen aanspreken. Sommige kunstwerken groeien uit tot een landmark, worden zodanig door het publiek geapprecieerd dat ze deel gaan uitmaken van de leefomgeving van de inwoners. Denk maar aan een werk van Jonathan Borofsky (°1942), *Man Walking To The Sky*, dat door Jan Hoet voor het Fridericianum in Kassel werd opgericht tijdens *Documenta IX*. Het werd een echte publieksliefeling en werd op vraag van de inwoners door de stad aangekocht. Het is een beeld met meerdere betekenislagen waar iedereen wel wat van zichzelf kan in terugvinden. Daarom is het perfect geschikt voor de openbare ruimte.

Dat heeft Heidi Ballet heel goed gesnapt en op die manier functioneert *Beaufort* perfect. De beelden zijn toegankelijk voor de niet-ingewijden door hun esthetiek, hun voor de hand liggende betekenis, maar ze dragen in zich daarnaast nog andere interpretatiemogelijkheden, input van de kunstenaars en zeker ook die van de bezoekers. Een ware rijkdom.

Een niet onbelangrijk element is dat nogal wat sculpturen er niet enkel zullen staan tijdens het zomerseizoen, maar er ofwel langdurig ofwel permanent een plaats hebben gevonden. Op deze wijze is de kust verrijkt met een verzameling die telkens aangroeit en tot een levend openluchtmuseum uitgroeit. Ook bij vorige edities zijn werken aangekocht en nog altijd te bewonderen. Eén van de bekendste is zeker *Op zoek naar Utopia*, het werk van Jan Fabre (°1958) in Nieuwpoort.

VERLEDEN EN VANDAAG Het werk van de Deense Nina Beier (°1975) sluit zeer nauw aan bij de traditie van het monument zoals we het kennen. Haar *Men*, op een golfbreker in Nieuwpoort, is samengesteld uit een aantal afgedankte monumentale ruitersstandbeelden. Machthebbers lieten zich nogal graag te paard afbeelden, het verheft hen boven het volk en met een gepaste sokkel zijn ze al helemaal onbereikbaar. De kunstenaar gebruikte voor haar beeldeninstallatie enkele zeer martiale beelden van historisch aandoende ruitersfiguren. Ze combineert die met beelden van enkele jockeys die met hun frêle uitstraling sterk contrasteren. Daarenboven

worden de beelden bij vloed gedeeltelijk door de zee overspoeld, ze vormen samen een geslaagde compositie en laten u meteen mijmeren over grootheid en verval.

Ook Edith Dekyndt (°1960) heeft een bestaand ruitersstandbeeld in haar werk opgenomen. Het is het beeld van koning Albert I dat nog altijd als dusdanig functioneert binnen het architecturale geheel van het herdenkingsmonument langs de kustweg te Nieuwpoort. Met enige kritische zin wordt het beeld op bepaalde dagen aan een poetsbeurt onderworpen. Hoog op een verplaatsbare trap staat een vrouw, in het wit gekleed als een priesteres in een Griekse tempel, met zorg het beeld van vuil en aanslag te ontdoen. Het beeld van een hoogverheven man en de dienende vrouw. Tijdens de oorlog vervingen vrouwen de mannen in de fabrieken en de land-

De Maurice Lippenslaan in Knokke-Heist: Jean-François Fourtoy, *Beach Castle*

© WESTTOER -JIMMY KETS

bouwbedrijven. Met haar titel *The Ninth Wave* verwijst de kunstenaar naar een album van Kate Bush over een vrouw die alleen op de zee drijft en stand moet houden.

Iets meer met de actualiteit verbonden en ook een stuk kritischer is de installatie van de Frans-Algerijnse Kader Attia (°1970). Op het strand van Middelkerke zorgt hij voor een beklijvende ingreep onder de titel *Holy Land*. Er staat een reeks spitsboogvormige elementen opgesteld die verwijzen naar de grafsteles in sommige islamitische begraafplaatsen. Het publiek dat op de dijk wandelt ziet enkel de zwarte achterkanten, op het strand en vanuit de zee zie je spiegels en jezelf. Het wil een verwijzing zijn naar de meer dan 30.000 Noord-Afrikaanse militairen die gestorven zijn tijdens de Tweede Wereldoorlog, terwijl ze ons Europa verdedigden tegen de Duitse inval. De link met de vele duizenden die vanuit Afrika het 'belofde land' willen bereiken via gammele bootjes en dan dood of levend op onze stranden aanspoelen is niet ver te zoeken.

IRONIE EN RELATIVERING Stief DeSmet (°1973) zorgde voor een beeld dat aan de kust zeker op zijn plaats is. Een nietig weekdiertje was zijn inspiratiebron. In zijn jeugd kwam hij vaak naar Oostende en dat was de gelegenheid om er wulken te eten. Zijn *Monument for a Wullok* refereert daarnaar en naar onze jeugd waarbij we leerden om ook nog thuis naar het geruis van de zee te luisteren door zo'n wulk aan ons oor te houden. Het beeld staat reuzengroot aan het einde van de nieuwe strekdam in de haven. Het is nu al een plek waar mensen graag verwijlen om er bij elkaar en bij de zee te zijn. Het werk is bewust zo opgebouwd dat het een schuilplek kan zijn. Het is door de kunstenaar niet gepatineerd om er de elementen op te laten inwerken.

Eveneens in Oostende heeft Guillaume Bijl (°1946), in de hem gekende ironiserende stijl, een monument opgetrokken voor een denkbeeldige, heldhaftige herdershond. Dergelijke monumenten bestaan. Hier wordt de wandelaar (al dan niet met hond aan de leiband) op een verkeerd been gezet. Het fijne is dat Bijl het monument laat bewonderen door een reeks hondenfiguren die deel uitmaken van de installatie. Een glimlach kan toch niet uitblijven? En zo laat de kunstenaar ons reflecteren over de bestaansredenen en de perceptie van monumenten, nu en in het verleden.

Dat ironie en relativering best wel mag in de kunst, tonen diverse werken aan. De sérieux en het zwaarwichtige van het monument van destijds worden hierdoor aangetast. Dat is ook te zien in De Haan waar de Chinees Xu Zhen (°1977) zijn *Eternity – Poseidon* heeft geplaatst. Op de kopie van een beeld uit de klassieke Oudheid zit een reeks vogels, net zoals duiven of meeuwen doen. De vogels zijn pekingeenden en ui-

teraard is dat niet zomaar gekozen. De pekingeend was ooit het favoriete gerecht aan het keizerlijk hof en kan symbool staan voor het Oosten. Het klassiek godenbeeld (Poseidon of Zeus, men weet het niet precies) staat natuurlijk voor het Westen. Staan onze culturen zover uit mekaar als we soms denken?

ARCHITECTUUR EN MONUMENTALITEIT Architectuur is sterk verbonden met monumentaliteit en zo koos de Fransman Jean-François Fourtou (°1964) voor een typisch element van tijdelijke architectuur aan onze kust: de strandcabine. Elke gemeente heeft zo zijn eigen regels omtrent de afmetingen en de vormgeving. Fourtou bouwt er een toren van Babel mee: *Beach Castle*. De constructie is een schijnbaar willekeurige stapeling cabines zoals die in de diverse kustgemeenten te zien zijn. De reusachtige sculptuur staat opgesteld aan de kerk van Knokke bij het binnenkomen van de stad. Je kan er moeilijk naast kijken en het is een geslaagde commentaar op de niet steeds uitblinkende architectuur aan onze kust. Anderzijds kan je er ook een reflectie in zien over de kwetsbaarheid van deze cabines wanneer ze zware stormen zouden moeten doorstaan. Fourtou weet zeer goed de tijdelijkheid te vereeuwigen.

Ook Leon Vranken (°1975) is een kunstenaar bij wie architecturale elementen een niet onbelangrijke rol spelen. Eveneens in Knokke-Heist heeft hij in de tuin van cc Scharpoord zijn *Fluid Axis* geïnstalleerd. Een reeks trappen leidt naar drie kleine platformen van waarop men kan kijken naar

een fontein die omhoog spuit en op die manier een vloeibare as vormt. Je kan het als een verwijzing naar de *axis mundi* of de wereldas zien, de centrale verbindingslijn tussen de wereld en het hogere, tussen het zichtbare en het onzichtbare. De waterige as is hier evenwel geen structurele rechte lijn maar iets dat voortdurend van vorm verandert en je alle zekerheden ontnemt en je kan er ook een nat pak aan overhouden...

Beaufort 2018 laat de geïnteresseerde bezoeker aan zijn trekken komen maar ook de toevallige passant of de op zon beluste vakantieganger. Het is een laagdrempelige manifestatie met kwaliteit. Het is bovendien helemaal gratis, voor de bezoeker zijn er handige kaartjes met plaatsaanduiding en foto's van de werken. Met de kusttram is het een erg fijne uitstapmogelijkheid en kan je meteen kennismaken met de diverse kustgemeenten. De monumenten liggen op makkelijk vindbare plekken, wat houdt er je nog tegen?

DAAN RAU

INFO – *Beaufort 2018*, nog t.e.m. 30 september 2018, werken van achttien kunstenaars in negen kustgemeenten – www.beaufort2018.be – *Triennale Brugge*, nog t.e.m. 16 september 2018, installaties van hedendaagse kunstenaars in de historische binnenstad – www.triennalebrugge.be – *Play Kortrijk*, van 23 juni t.e.m. 11 november 2018, stadsparcours voor actuele kunst – www.playkortrijk.be

Op een golfbreker in Nieuwpoort: Nina Beier, *Men*

© WESTTOER - JIMMY KETS

